

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta

Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto

- toimikausi 23.3.2007 – 31.10.2007
- pj, STM, Tarja Kahiluoto
- Jäsentahot: työministeriö, opetusministeriö, Opetushallitus, Stakes, Espoo, Kajaani
- Raportti: Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa (STM 2007:62). Löytyy osoitteesta www.stm.fi kohdasta julkaisut

Osasto/nimi/pvm

Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto tehtävät

- koota varhaiskasvatuksen maahanmuuttajateemaan liittyvää tietoa valtakunnallisesti merkittävistä eri toimijatahojen tutkimus- ja kehittämishankkeista, selvityksistä, arvioinneista ja muista toimenpiteistä
- tehdä esityksiä maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksen kehittämiseksi
- tehdä ehdotukset varhaiskasvatuksen henkilöstön maahanmuuttajaosaamisen kehittämiseksi
- kartoittaa nykytilanne maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutusmahdollisuuksista varhaiskasvatuksen ammatteihin.
- tehdä ehdotuksia varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön pitkäjänteiseksi kehittämiseksi; luoda suuntaviivat tuleville kehittämistoimille varhaiskasvatuksen visioasiakirjaan.

Osasto/nimi/pvm

Maahanmuuttajataustaiset lapset Suomessa

- Vauva- ja varhaiskasvatusikäisiä lapsia on Suomessa 402 000, joista 14 000 (3,5 %) on vieraskielisiä.
- Vaikka kokonaisuudessaan lasten määrä on Suomessa vähentynyt, on niiden lasten määrä, jotka ovat vieraskielisiä, ja ovat syntyneet Suomessa ja/tai ovat Suomen kansalaisia, viimeisen viiden vuoden aikana kasvanut. (Suomalainen lapsi, 2007)

Suurimmat kieliryhmät

Taulukko 2. Alle 10-vuotiaat vieraskieliset lapset Suomessa 2006

KIELI*	0-4-VUOTIAAT	5-9-VUOTIAAT	YHTEENSÄ
venäjä	2 099	1 949	4 048
somali	1 288	1 566	2 854
arabia	917	662	1 579
viro	748	786	1 534
albania	635	674	1 309
kurdi	527	453	980
englanti	433	392	825
vietnam	278	369	647
persia	210	244	454
kiina	263	242	505
turkki	292	199	491
thai	119	180	299
Yhteensä	7 809	7 716	15 525

*Huom. 12 suurinta kieliryhmää. Lähde: Tilastokeskus

Maahanmuuttajataustaiset lapset varhaiskasvatuksessa

- valtakunnallisesti ei ole tilastotietoja
- pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) noin 8 % lapsista.

Osasto/nimi/pvm

Kyselyt keväällä ja kesällä 2007

- Kaksi kuntakyselyä:
 1. Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajakoordinaattoreiden verkostolle (vastanneita kuntia 8/12)
 2. Vasu-verkostolle (vastanneita kuntia 108)
- Oppilaitosverkostoille
 1. yliopistot
 2. ammattikorkeakoulut
 3. II-asteen oppilaitokset

Osasto/nimi/pvm

Varhaiskasvatuksen henkilöstön maahanmuuttajatyön osaaminen

- Päivähoidosta löytyy monentasoista monikulttuurisuusosaamista. Henkilöt, jotka ovat kiinnostuneita maahanmuuttajatyöstä hakeutuvat mielellään moniin eri koulutuksiin. Osaamisessa on valtavia eroja henkilökunnan kesken. Joiltakin puuttuu kokonaan maahanmuuttajatyössä tarvittava osaaminen. Monikulttuurisuusopintoja tulisi olla jo peruskoulutuksessa.
- Tarvitaan asenteisiin vaikuttavaa koulutusta sekä S2- ja kielikasvatuksen opintoja. Myös yhteistyöhön vanhempien kanssa tarvitaan lisäkoulutusta.
- ”Kansainvälisyyskasvatuksen huomioiminen opettajien peruskoulutuksessa on tällä hetkellä määrällisesti ja sisällöllisesti kirjavaa. Lähinnä se on huomioitu erillisessä opintokokonaisuudessa, joka tavallisimmin on nimeltään monikulttuurisuuden tai kulttuurienvälisen kasvatuksen kurssi.” (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006, 38.)

Kuultavat asiantuntijat

- Marjatta Kalliala, Helsingin Yliopisto: Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa -opinnot yliopistojen lastentarhanopettajien koulutusyksiköissä
- Päivi Marjanen, Laurea ammattikorkeakoulu Monikulttuurisuuteen liittyvät opinnot ammattikorkeakoulujen varhaiskasvatukseen suuntautuvilla linjoilla
- Mirja Talib, Helsingin Yliopisto
- Sirkku Latomaa, Tampereen Yliopisto
- Mohammad Badawieh, Oman äidinkielenopettajien yhdistys
- Anas Hajjar, Suomen Islamilainen Neuvosto
- Irina Karvonen, Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto

Määritelmä jaoston raportissa

Maahanmuuttajataustaisella lapsella tarkoitetaan lasta, jonka ensikieli on muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli tai joka käyttää muuta tai muita kuin edellä mainittuja kieliä perhepiirissään ja jonka molemmat vanhemmat (huoltajat) tai toinen vanhemmista (huoltajista) on maahanmuuttaja.

Koulutus yliopistoissa

- Yliopistoissa perusopintoihin kuuluvat pakolliset opintokokonaisuudet ovat yleensä suppeita, muutaman opintopisteen laajuisia kokonaisuuksia. Valinnaisia opintoja on tarjolla.
- Monikulttuurisuusopinnot on hajonainen. Monikulttuurisuusopinnot eivät useinkaan näy koulutuksessa otsikkotasolla, mikä vaikeuttaa sekä koulutuksen sisällön että laajuuden arvioimista.
- Useissa yliopistoissa avoin yliopisto tarjoaa monikulttuurisuuden perusopintoja (25 op), joihin myös sekä varhaiskasvatuksen että luokanopettajakoulutuksen perusopiskelijoita osallistuu.
- Keväällä 2007 ei yhtään maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita

Koulutus ammattikorkeakouluissa

- Opinnot hyvin eri laajuisia ja sisältöisiä eri ammattikorkeakouluissa
- Pääkaupunkiseudulla opetussuunnitelmissa huomioitu kenties enemmän monikulttuurisuusnäkökulma kuin muualla maassa
- Erillisiä opintokokonaisuuksia on tarjolla suhteellisen vähän, mutta asiaa käsitellään näiden lisäksi, ainakin osassa ammattikorkeakouluja, lähes kaikissa opintokokonaisuuksissa
- Vaikka monikulttuurisuutta käsitteleviä täydennyskoulutuksia on tarjottu, ei näihin ole saatu opiskelijoita
- Ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita on ammattikorkeakouluissa vähän, vaikka työelämässä heille olisi kysyntää.

Osasto/nimi/pvm

Koulutus II-asteen oppilaitoksissa

- Lähihoitajan ja lastenohjaajan tutkintoon sekä perhepäivähoidon ammattitutkintoon voi valinnaisena liittää monikulttuurisuuteen liittyviä opintoja
- Lähihoitajan ja perhepäivähoitajan koulutuksessa oli 53 vieraskielistä opiskelijaa vuonna 2006, pääkaupunkiseudun Omnia –oppilaitoksessa, valtakunnallista tietoa ei saatavilla

Osasto/nimi/pvm

Toimenpide-ehdotuksia, 1

Maahanmuuttajataustaisen lapsen varhaiskasvatuksen kehittämiseksi

- Maahanmuuttajataustaisten lasten osallistuminen viimeistään 3-vuotiaana vähintään osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen. Kotouttamissuunnitelman piirissä oleville tämä vk maksutonta. Myös vastaanottokeskuksissa oleville lapsille osallistumismahdollisuus vähintään osa-aikaisesti.
- Kunnat huolehtivat S2/R2 kielen opetuksesta, resurssointi. Oman äidinkielen tukemisessa kunnat tekevät yhteistyötä vanhempien ja kieli- ja kulttuurijärjestöjen kanssa.
- Maahanmuuttajuus tulee ottaa huomioon kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa (mm. S2/R2, äidinkieli, uskonto)
- Suunnitelmien jatkumo esi- ja perusopetukseen
- Kunnat kehittävät avoimia vk-palveluita ja tiedottavat aktiivisesti tarjolla olevista vk-palveluista
- Valtakunnallisen tilastoinnin kehittäminen
- Tulkkaus- ja käännöspalveluiden saatavuudesta huolehtiminen kunnissa

Osasto/nimi/pvm

Toimenpide-ehdotukset, 2

VK henkilöstön resurssien ja monikulttuurisuusosaamisen lisääminen

- Lisätään monikulttuurisuuteen perehtyneitä erityislastentarhanopettajia – tarve selvitetään
- Palkataan monikulttuurisia työntekijöitä
- Täydennyskoulutuksella osaamista – hyödynnetään järjestöjen tietämystä
- STM ja OPM selvittävät S2/R2 opetuksen lisähenkilöstön tarpeen

Osasto/nimi/pvm

Toimenpide-ehdotukset, 3

Yhteistyökäytäntöjen kehittäminen

- Kunnan eri viranomaistahojen ja vanhempien välisen yhteistyön kehittäminen kotouttamissuunnitelman, varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman teossa
- Yhteistyön lisääminen eri kieli- ja kulttuuriryhmien järjestöjen kanssa palvelujen järjestämisessä ja koulutuksessa

Osasto/nimi/pvm

Toimenpide-ehdotukset, 4

VK henkilöstön peruskoulutuksen kehittäminen

- Peruskoulutukseen pakollinen osio monikulttuurisuusopintoja vk tehtäviin kelpoisuuden antaviin tutkintoihin. (sisältönä mm. maahanmuuttajuus, kulttuurisensitiivisyys, kaksikielisyyden tukeminen)
- LTO-peruskoulutukseen osio S2/R2 kielenä oppimisen tukemisesta
- Maahanmuuttajataustaisten lisääminen yliopistojen ja AMK:jen peruskoulutukseen.
- Maahanmuuttajille kohdennettuja vk-koulutusohjelmia eri koulutusasteille.

Osasto/nimi/pvm

Toimenpide-ehdotukset, 5

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

- Stakes kehittää valtakunnalliset varhaiskasvatuksen monikulttuurisuuteen liittyvät verkkosivut
- Lisätään tutkimusta ja huolehditaan tiedon välittämisestä kentälle
- Koulutustahot ja kustantajat tuottaisivat materiaalia monikulttuurisuudesta vk henkilöstölle
- Arvioidaan muiden maiden toimintamalleja ja käytäntöjä sekä niiden sovellettavuutta Suomen varhaiskasvatukseen.